

JOGIRODALOM–JOGÉLET

BALOGH ÉVA

PhD-hallgató
Debreceni Egyetem
(Debrecen)

A jogtudomány mindennapjai: beszámoló a Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Karának könyvbemutatójáról

2013. november 13-án a Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Karán – a korábbi hagyományoknak megfelelően – kari könyvbemutató megrendezésére került sor. A tudományos élet szempontjából örömteli eseményen a 2011 és 2013 között a kar oktatóinak tollából megjelent kötetek kerültek bemutatásra, melyeket az egyetem oktatói, gyakorló bírák és közigazgatási szakemberek méltattak a hallgatóság számára. A bemutatásra kerül *tizenhét* mű között a jogtudomány és a joggyakorlat iránt érdeklődők egyaránt megtalálhatják a kedvükre való olvasmányt. Az ismertetés során először különböző szabályozásokat, jogintézményeket leíró és elemző munkákat, majd a bírói gyakorlathoz kapcsolódó köteteket veszem sorra.

1. Jogtörténeti témakörben egy igazán különleges, az emberek személyiségéhez és mindennapos életéhez szorosan kapcsolódó témájú, a név és a jog sajátos viszonyrendszerét bemutató kötettel ismerkedhettünk meg. *Megyeri-Pálffy Zoltán: Név és jog. A névviselés jogi szabályozásának fejlődése Magyarországon* (Budapest, Gondolat Kiadó, 2013) című könyve a kezdetektől egészen napjainkig mutatja be a névviselés magyar szabályozásának fejlődését, az állami szabályozás megjelenését, a névviselési jog mai formáinak kialakulását, illetve a névviselési ten-

denciák szerepét a szabályozás változásában. A komplex kutatás – mely a jogtudomány és a jogtörténet módszerei mellett a nyelvészet, a névtan, a történettudomány és a szociológia eszközeit is felhasználja – eredménye egy olyan jogintézmény fejlődési ívének megrajzolása lett, amely számos jogterület változásait világítja meg.

A *jogelmélet* körében egy német nyelvű, *Somló Bódog* életével és munkásságával foglalkozó kötet került bemutatásra. A Somló kutatás tetszetős kivitelben közzétett új eredménye, az *Andreas Funke és Solyom Péter* által szerkesztett *Verzweifelt objektiv – Tagebuchnotizen und Briefe des ungarischen Rechtsphilosophen Felix Somló (1873–1920)* (Köln, Böhlau, 2013) című kötet, amely magyar és német szakmai együttműködés, illetve több éves kutatómunka következtében jött létre. A könyvben sokféle műfajú írás szerepel, így található benne a szerkesztők által írt tanulmány Somló életéről és munkásságáról, számos részlet Somló gondosan vezetett személyes naplójából, válogatás egykori széles körű levelezéséből, illetve egyéb az utókor számára érdekes dokumentum. A figyelemre méltó mű alkalmas arra, hogy még inkább felkeltse a nagy magyar jogbölcselel iránti szakmai érdeklődést.

A *közjog* tekintetében alkotmányjogi, közigazgatási és pénzügyi jogi munkák szerepeltek a bemutatón. A Tóth Gábor Attila által szerkesztett, *Constitution for a Disunited Nation – On Hungary's 2011 Fundamental Law* (New York – Budapest, CEU Press, 2012) című kötet a politikai integráció, a politikai közösség megteremtésének lehetőségeit kutatja az ésszerű pluralizmus körülményei között, illetve vizsgálja az alkotmánynak ebben a folyamatban betöltött szerepét. A kötetben szereplő tanulmányok arra a kérdésre keresik a választ,

hogy az Alaptörvény mennyiben teljesíti a demokratikus alkotmányok azon feladatát, hogy olyan elveket és eljárásokat fektessen le, amelyek tekintetében a politikai közösség tagjai között konszenzus van, s amelyek alapján megvalósulhat a közösségi együttműködés. A szerzőknek az az álláspontja, hogy ezen elvárásnak az Alaptörvény kevéssé tud megfelelni, s inkább megosztja a közösséget, mint integrálja azt. A munka kiemelkedő szerepet tölt be abban a diskurzusban is, amely a politikai legitimitáció, a demokrácia, az alkotmányosság kérdéseit érinti.

Árva Zsuzsanna: Kommentár Magyarország Alaptörvényéhez (Budapest, Complex Kiadó, 2013) című könyve Magyarország Alaptörvényének 2013. október 1-jétől hatályos, vagyis az ötödik módosítás utáni változatát veszi górcső alá. A szerző az Alaptörvény szerkezeti felépítését követve ad magyarázatot az egyes cikkekhez, utalva az alkotmányozó lehetséges szándékára, illetve a korábbi alkotmánybírói gyakorlatnak az Alaptörvény rendelkezéseiben való megjelenésére. Az egyes cikkekhez kapcsolódó jogszabályok segítenek az Alaptörvény rendelkezéseinek a jogrendszerben való megjelenését feltérképezni. A szerző törekedett az Alaptörvényt övező szakirodalmi viták érzékeltetésére, illetve az arra hivatkozó bírósági gyakorlat bemutatására.

A közigazgatási jogi munkák közül elsőként *Bartha Attila: Területi államigazgatás Magyarországon* (Budapest, Gondolat, 2013) című könyvről kell említést tenni. A szerző a dekoncentrált államigazgatási szervek sajátos, folyamatos reformokkal övezett fejlődését vizsgálja a nemzetközi tendenciákat is figyelembe véve közigazgatási jogi, szervezeti megközelítésben. A közigazgatás államigazgatási alrendszere területi szerveinek vizs-

gálatát az teszi szükségessé, hogy ezek a központi akarat egységes érvényre juttatása szempontjából kiemelkedő jelentőségűek, így rendkívül fontos szerepet játszanak a közigazgatás eredményességében. A szerző az eddigi reformkísérletek elemzésével a közigazgatás átalakítása során, a gyakorlatban is hasznosítható következtetéseket fogalmazott meg.

Veszprémi Bernadett: Felelőség a közszolgálatban (Debrecen, Debreceni Egyetemi Kiadó, 2012) című könyve a közigazgatás intézményrendszerének működőképességéhez szükséges, egyik legfontosabb összetevőt, a személyzeti politikát, azaz az emberi munkaerőt helyezi középpontba, illetve annak a felelősségi részét kiemelve, a közszolgálat felelősségi viszonyokat komplex egységként kezelve mutatja be. Az egyetemi tankönyvként is hasznosítható mű segítségével szolgálhat a jogi karok hallgatói számára. A szerző a közszolgálati rendszerek bemutatását követően a közszolgálati felelősség nemzetközi szabályozását tekinti át, elemzi és értelmezi a felelősség fogalmát és annak történeti hátterét, illetve bemutatja a hatályos közszolgálati felelősségi rendszert, továbbá de lege ferenda javaslatokat is megfogalmaz.

A könyvbemutató bemutatásra kerültek a Magyar Tudományos Akadémia és a Debreceni Egyetem Közszolgálati Kutatócsoportja „A helyi kormányzás közepes városokban és várostérségeiben” című OKTA kutatása keretében elkészült, *Horváth M. Tamás* által szerkesztett *Jelenségek – a városi kormányzás köréből* (Budapest – Pécs, Dialóg Campus, 2013), illetve a *Kilengések – Közszolgálati változások* (Budapest – Pécs, Dialóg Campus, 2013) című kötetek is. Az előbbi tematikusan összefüggő tanulmányai a városi kormányzás dinamikus jelenségeit mutatja be. A szerzők nemzetközi összehasonlítás mellett a hazai helyi önkormányzati intézményrendszer működésének különböző erőforrás-problémáit tárják elénk. A mű, a

globális hatások vizsgálatán keresztül a városias szolgáltatások biztosításának kormányzási kereteit is bemutatja. A *Kilengésekben* szereplő tanulmányok a lakosságfogyasztói szükségletek kielégítését célzó közszolgáltatások szervezésében bekövetkező közelmúltbeli, a válságkezelés és a terhek megosztása során létrejött változásokat vizsgálják a kormányzati szerepek helyzetének alakulása szempontjából. A könyv a magyar és európai tendenciák bemutatása során összehasonlító módszert alkalmazva a helyi önkormányzati és más területi kormányzati szerepekről, feladatszemintű megközelítésből ad képet az olvasó számára. A szerzők között a Debreceni Egyetem oktatói és hallgatói mellett más karok kiváló szakemberei is megtalálhatók.

Klasszikus *polgári jogi* témájú műként szerepelt *Török Éva: A szerződés létrehozásának alapkérdései* (Budapest, Hvg-orac, 2013) című könyve. A gazdasági életet és a vagyoni forgalmat meghatározó szerződési jog elkülönülő létszakai közül a mű a szerződés megkötését vizsgálja, amelynek fontosságát az jelzi, hogy a szerződési folyamat első, önálló egysége, amelyhez számos jogintézmény kapcsolódik, s a jogkövetkezmények szempontjából kiemelkedő jelentősége van. A szerző a szerződési szabadság elvéből és a klasszikus szerződéskötési esetekből kiindulva vizsgálja a speciális létrehozatali módokat, majd bemutatja a vonatkozó európai magánjog-egységesítési törekvéseket. Elemzésében nemcsak a hatályos jogi rendelkezésekkel foglalkozik, hanem a 2014. március 15-től alkalmazandó új Ptk. szabályozási rendszerét is vizsgálja. A kutatás interdiszciplináris jellegét mutatja, hogy az túlmutat a jogi vizsgálaton, amikor a szerződéssel, mint a javak piaci elvek szerinti elosztásának eszközével foglalkozik.

A *munka- és szociális jog* körében két monográfia ismertetése hangzott el. *Prugberger Tamás Magyar munka – és közszolgálati reform európai kitekintéssel* (Miskolc, Novotni

Kiadó, 2013) című műve a közelmúltbeli munkajogi reformok miatt lehet érdekes az olvasók számára. Kiemelhető a mű komplex jellege és alapos kidolgozottsága, melyet a magyar szabályozás európai és részben nemzetközi minimumstandardokkal való összehasonlítása, illetve a könyv sokszínű, így jogi, közigazgatási és szociológiai megközelítése színesít. A könyv további érdekessége, hogy a szerző gondolatait Kenderes György, Nádas György, Rab Henriett, Sipka Péter és Zaccaria Márton Leó fejezetenként *glosszákkal* egészítik ki, amely megteremti annak lehetőségét, hogy az új szabályozással kapcsolatos vélemények különbözőségével szembesüljünk. Amellett, hogy a mű áttekinthető képet rajzol a magyar munkajogi szabályozásról, jogszociológiai szempontból is vizsgálódik, amikor a munkavállalói érdekvédelmi szervezetek és a Szociális Fórum elnökeinek véleményét közlésezi.

Rab Henriett: A nyugdíjbiztosítási ellátások fenntarthatóságának jogi garanciái (Budapest, Hvg-orac, 2012) című könyv a munka- és szociális jog tárgykörén belül a tágran értelmezett szociális jog témakörben a társadalombiztosítási ellátórendszer egyik legfontosabb és napjainkban leginkább aktuális kérdését, a nyugdíjbiztosítási ellátások jogi garanciáit tárgyalja. A szerző a hatályos hazai szabályozás mellett nemzetközi és európai jogi kontextusba helyezve részletesen feldolgozza a kérdés közgazdasági, szociális és demográfiai vonatkozásait is. A vizsgált problémák feldolgozására a teljesség igényével került sor, szem előtt tartva a rendszer elméleti és gyakorlati problémáit. Egyedülálló módon, rendszerbe foglalva tárgyalja a monográfia a vonatkozó alkotmánybírói határozatokat is.

2. A bemutatott kötetek *másik* része a *bíróságok gyakorlatának* egy-egy speciális területéhez kötődnek, más és más szempontból közelítve a joggyakorlathoz. Az e helyen bemutatott művek egy része a bírósá-

gi eljárások egy-egy aspektusával, néhány további kötet pedig a kialakult bírósági gyakorlattal foglalkozik.

Pápai-Tarr Ágnes: A büntetőeljárás gyorsításáról (Budapest, Gondolat, 2012) című könyve arra az igen égető problémára reagál, hogy napainkban a büntetőeljárás „időigényességével” kapcsolatban egyre több kritika fogalmazódik meg. Egyre nagyobb az igény a processzusok gyorsabb lefolytatására, hiszen a túl sokáig húzódó eljárás számos negatív következménnyel járhat. A szerző összehasonlító módszerrel vizsgálja a francia és a magyar büntetőeljárás egyszerűsítését célzó intézményeket. Mind ezt annak érdekében, hogy e módszer segítségével, egy másik állam jogrendszerére való kitekintéssel a büntetőeljárás új kihívásaira sikeresebb válaszokat adhasson. A munka központi kérdése, hogy mire vezethető vissza a büntetőeljárás lassúsága a vizsgált két államban, illetve, hogy mennyire voltak hatékonyak a bevezetett jogintézmények, s hogy van-e lehetőség a francia minta egyes elemeinek adaptálására. Ugyancsak elemzésre kerültek a mindkét államot érintő európai – így az Európa Tanács, az Emberi Jogok Európai Bírósága, valamint az Európai Unió által gyakorolt – hatások is.

Elek Balázs: A jogerő a büntetőeljárásban (Debrecen, Debreceni Egyetem Állam és Jogtudományi Kar Büntető Eljárásjogi Tanszéke, 2012) című könyve a jogbiztonság egyik fontos alkotóelemét vizsgálja, amelynek az a célja, hogy az ügyek a törvényi keretek között egyszer végleg befejeződjenek. A gyakorlatban ugyanakkor azt lehet észrevenni, hogy nem minden esetben egyszerű megítélni egy bírósági döntésről, hogy az jogerős-e. A könyv a jogerő dogmatikai elemzésén túl foglalkozik a törvényes vád kérdésével, az anyagi igazság kiderítésének problematikájával és a másodfokon végzett felülvizsgálat terjedelmével. Ezeket a látszólag távol eső kérdéseket az fűzi össze, hogy a büntetőeljárás minden

cselekménye a jogerős döntés meghozatalát célozza. A könyv feltétlen tanulsága az, hogy a jogerő kategóriájával a jogalkotó egy olyan fogalmat teremtett meg, amelyet a törvény szövege maga sem ugyanabban az értelemben használ. E tekintetben számos következtetlenséget mutat ki a szerző, melyekkel további kutatásokat inspirál.

A tanúvédelem intézménye a bizonyítási eljárásban nélkülözhetetlen tanúvallomások miatt nagyon fontos szerepet tölt be a büntetőeljárásban, éppen ezért hasznos működésének, hatékonyságának és gyakorlati problémáinak feltárása. *Szabó Krisztián: Tanúvédelem a magyar büntetőeljárásban* (Budapest, Hvg-orac, 2012) című könyvében a jogintézmény hazai szabályozásának részletes elemzését európai – különösen francia és német – kitekintéssel végezte el. A szerző a tanúvédelem általános kérdéseinek, alkotmányos alapjainak és alapfogalmainak bemutatása után az egyes tanúvédelmi eszközöket tekintti át, külön elemezve a szervezett bűnözéssel és a családon belül elkövetett bűncselekményekkel összefüggő problémákat. Ezen túlmenően ismerteti és összeveti a magyar szabályozással az Európa Tanács és az Európai Unió vonatkozó dokumentumait, illetve az Emberi Jogok Európai Bíróságának a témával kapcsolatos joggyakorlatát.

A bíróságok gyakorlatához kapcsolódik az *Elek Balázs, Pribula László és Szabó Krisztián szerkesztésében* megjelent, *A jogalkalmazás vitatott területei – az egészségügyi szolgáltatók polgári jogi felelőssége – szigorú bírói gyakorlat?* (Debrecen, Debreceni Egyetem Állam – és Jogtudományi Kar, Debreceni Egyetem OEC Általános Orvostudományi Kar, 2013) című konferenciakötet. Az utóbbi években az egészségügyi szolgáltatók felelőségének jogalkalmazói megítélése kardinális változásokon ment keresztül. 2013. március 30-án a debreceni jogi karon tartott konferencia a szakmai közönség számára biztosított fórumot a gyakorlati problémák megvitatásához. A tu-

dományos tanácskozás és annak most közzétett anyaga azt mutatta be, hogy az egészségügyi jogviszonyban részt vevő felek hogyan viszonyulnak ezekhez a változásokhoz, illetve milyen megoldásokat javasolnak a jövőre vonatkozóan. A kötetből mind a szakemberek, mind a téma iránt érdeklődő laikusok hasznos információkra tehetnek szert.

A sajtó-helyreigazítás rendkívül különleges személyiségvédelmi eszköz, melyre egyaránt vonatkoznak a Polgári Törvénykönyv, a médiatörvény és a Polgári perrendtartás szabályai, illetve az is kijelenthető, hogy alkotmányos alapjogok érvényesülése a tét. A bírói gyakorlat vizsgálatánál rengeteg kérdés merül fel, melyeket *Pribula László: A sajtó-helyreigazítás bírósági gyakorlata* (Budapest, Hvg-orac, 2012) című monográfiájában vesz sorra. A szerző vizsgálat tárgyává teszi az elmúlt évek sajtó-helyreigazítási pereit, elemzi az közelmúltbeli jogszabályváltozások következményeit, ismerteti a sajtó-helyreigazítással kapcsolatos vitákat. A könyv gyakorlati segítséget nyújthat mind a sajtó-helyreigazítással foglalkozó jogászoknak, mind a sajtóban dolgozó szakembereknek, hiszen a jogszabályokból megismerhető rendelkezéseket a bírói jogfejlesztő értelmezésekkel együtt tárgyalja, ezáltal megvalósítva azt a célt, hogy a sajtó-helyreigazítást, mint élő jogintézményt ismertesse meg.

Fézer Tamás: Társasági jogviták (Budapest, Opten Kft., 2012) című kötetében a magánjog egyik legdinamikusabban fejlődő területén a gazdasági társaságok jogában előálló jogvitákra koncentrálnak. A társasági jogviták sokfélék lehetnek, így előfordul a tagok egymás közötti, a tag és a társaság közötti, a hitelező és a tag, vagy a társaság közötti perek. A kötet az elmúlt öt év bírósági határozataiból válogat. Az esetek ismertetése után rövid magyarázatokkal teszi a szerző érthetőbbé az ítéleteket. A kötet a jogterület széles körét lefedi, hiszen a társaság tagjainak és a vezető tisztség-

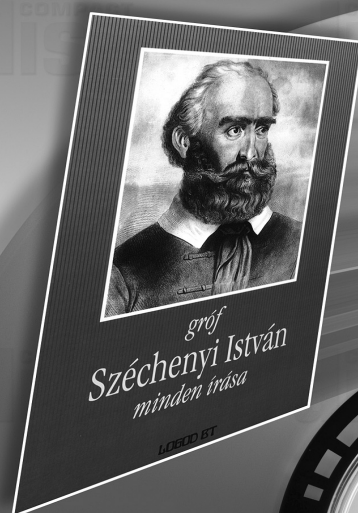
viselőinek felelősségével, a cégeljárással, a cégalapítás érvénytelenségével, a társasági határozatok bírósági felülvizsgálatával, a tag kizárásával, a társasági jogban felmerülő szervezeti kérdésekkel, a jogutódlással történő megszűnéssel, társasági részesedéssel, a vagyoni jogokkal és a tagok társasággal szembeni kártérítési igényével kapcsolatos eseteket dolgoz fel.

3. Az ismertetett művek széles köre és sokoldalúsága nehéz helyzetbe hozza a recenzió írására vállalkozó szerzőt. Az azonban bizonyosan elmondható, hogy a debreceni jogi kari könyvbemutató elérte célját, hiszen az érdeklődő közönség számára bepillantást nyújtott a kar oktatóinak tudományos teljesítményébe. A bemutatott kötetek kapcsán az új gondolatokkal,

érdekes problémafelvetésekkel és összefüggésekkel való szembesülés úgy vélem, minden jelenlévőre ösztönzően hatott. A könyvbemutató ékes bizonyítéka volt annak, hogy szükség van olyan alkalmakra, ahol az egyes tudományterület behatóan művelő kollégák szakmai teljesítménye ilyen formában a szélesebb nyilvánosság számára is bemutatásra kerül.

A mai kornak COMPACT disc megfelelő formában

**HASZNÁLJON DIGITÁLIS
KIADVÁNYOKAT!**

webáruház:
www.logod.hu

Vásárlás, böngészés a Logodi u. 49. alatt

**Logod Bt., 1012 Bp. Logodi u. 49. tel.: 214-2453, fax: 225-7764
web: www.logod.hu, e-mail: logod@logod.hu**